

РЕЦЕНЗІЯ НА МОНОГРАФІЮ ПРОФЕСОРА В. Г. ТАРАНЦЯ «ВЕЛЕСОВА КНИГА (ІСТОРИКО-ЛІНГВІСТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ)»

Відбулась знакова подія в житті українського суспільства: вийшла з друку монографія доктора філологічних наук, професора Валентина Григоровича Таранця «Велесова книга (історико-лінгвістичне дослідження)» / Одеса: Вид-во КП ОМД, 2015. – 173 с.

Наукові методи дослідження текстів Велесової книги дозволили вченому визначити час їх написання (XIII ст. н. е.), а також проаналізувати походження багатьох етнонімів, теонімів, антропонімів, котрі зустрічаються в цих текстах. Проведене професором В. Таранцем дослідження та отримані результати – це ще один крок на шляху до офіційного визнання автентичності текстів Велесової книги.

Для багатьох людей з-поміж тих, хто працює зі СЛОВОМ і відчуває його (письменники, журналісти, редактори, дослідники-аматори історії та мови), характерною є інтуїтивна здатність відрізнити справжні давні тексти від підробки. Та інтуїція не аргумент у питанні встановлення автентичності давніх текстів. Тому будь-яке фахове дослідження стародавніх джерел інформації є вельми потрібною справою. Адже всім відомо, що під час утвердження іудо-християнської релігії на теренах Європи, а також становлення імперій, зокрема Російської, багато носіїв первинної інформації було знищено в багаттях, заховано чи замінено підробками зі зміненними текстами. Тож всебічне вивчення тих інформаційних джерел, що збереглися, є надзвичайно важливим кроком до пізнання ПРАВДИ – правди про нашу історію, мову, традиції, про наш рідний світогляд.

Саме таким дослідженням є монографія доктора філологічних наук, професора Валентина Григоровича Таранця «Велесова книга (історико-лінгвістичне дослідження)». Працюючи у сфері германістики, славістики, загального мовознавства та індоєвропейістики (кафедра германських та східних мов Міжнародного гуманітарного університету, м. Одеса), професор В. Таранець провів науковий аналіз мови Велесової книги (далі – ВК) – історичної та літературної пам'ятки українського народу. Вчений виявив, що лінгвістичний матеріал цієї пам'ятки не лише підтверджує перебіг тих багатьох подій минувшини, про які відомо історичній науці, а й в окремих випадках вносить уточнення стосовно цих подій.

Застосувавши один із поширених у порівняльно-історичному мовознавстві об'єктивних методів дослідження, а саме ймовірно-статистичний, вчений визначив час написання текстів ВК. Річ у тому, що існує певна статистична закономірність частоти вживання структур складу щодо різних епох написання текстів. Тож порівняння результатів вибіркового аналізу структури складу текстів ВК та давньоруських текстів із «Успенського збірника» (XII ст.), пам'ятки «Слово о полку Ігоревім» (кінець XII ст.) і сучасного українського тексту (XX ст.) вказує на те, що ВК написана в XIII ст.

У монографії детально досліджено походження етнонімів,

теонімів, антропонімів, котрі трапляються в текстах ВК. Так, проаналізовано походження імені праотця слов'ян *ОРА* та назв багатьох племен, встановлено смислове значення етноніма *РОКСОЛАНИ* та знайдено новий підхід до розв'язання проблеми походження етноніма *РУСИ*, досліджено деякі топоніми (*КИЇВ*, *КАРПАТИ*, назви морів та інші) та етимологію слів *ГРЕКИ* й *ЕЛЛІНИ* тощо. У ході досліджень були отримані цікаві результати. Так, зокрема, походження назв слов'янських племен виявило ознаки спорідненості цих племен із литовським племенем жмудь, а також ознаки далекої родоплемінної спільності з іранцями, варягами, кельтами... Окремий розділ монографії присвячений дослідженню походження імен слов'янських богів. Аналіз слов'янських теонімів, засвідчених у текстах ВК, дає змогу допустити, що найбільш архаїчним є наймення богині-матері *СВА*, з якого походить узагальнене поняття «бог». Бог всесвіту, бог неба – *СВАРОГ*. Його син бог сонця *ДАЖБОГ* опікувався слов'янами, які стали сонцепоклонниками. Похідними та хронологічно пізнішими є божества *ПЕРУН*, *ВЕЛЕС*, *СИМАРГА*, *СТРИБОГ*, *ЯР-БОГ*, *ВИШЕНЬ*, *ХОРС* та інші.

Автор монографії проаналізував також числа, що зустрічаються у ВК, і звернув увагу на проблему літочислення. Зокрема, у ВК досить часто події пов'язуються з початком іншої епохи – це Карпатський Ісход. Поняття «Карпатський Ісход», на думку професора В. Таранця, містить у собі не конкретну дату, а період, тобто час перебування наших прапредків у Карпатах, починаючи від середини X ст. до н. е. (за текстом ВК роди мігрували до Карпат за 1300 років до готського князя Єрманріха, котрий правив готами, як відомо, в середині IV ст. н. е.). Період Карпатського Ісходу дає змогу визначити час окремих важливих історичних подій, серед яких існування Києва (середина VII ст. до н. е.) та створення держави Київська Русь (середина IV ст. н. е.).

Проведене професором В. Таранцем історико-лінгвістичне дослідження текстів ВК дозволило виявити наступне:

1. Написання на дощечках тексту ВК можна віднести до XIII ст. н. е.

2. Інформація про зображувані у ВК події існувала впродовж більше двох тисячоліть в усній формі та передавалась із покоління в покоління жерцями.

3. Різноманіття форм, фонетичних та семантико-морфологічних ознак текстів ВК пояснюється природою походження цих текстів, а самі ці форми та ознаки відповідають тим мовним закономірностям, які характеризують праслов'янську мову.

4. Архаїку ВК можна використовувати при розгляді спірних етимологій слів, а також для встановлення шляху міграцій давніх слов'ян та їхніх стосунків із сусідніми племенами. Це дозволить мати додаткову інформацію стосовно етногенезу слов'ян та їхніх окремих племен. Утворений союз племен Органія знаходився у Приазов'ї та Причорномор'ї, мешканці якого носили наймення: слов'яни, венеда, анти, руси, оріяни.

5. Постулати т. зв. «норманської теорії» хибні.

6. ВК є історично-лінгвістичною давньоукраїнською пам'яткою, котра містить у собі інформацію про мову та життя простого народу, на відміну від літописів, де йдеться про інтенси князівської верхівки.

Завершуючи свою працю «Велесова книга (історико-лінгвістичне дослідження)», професор В. Таранець зазначає: «Проведене дослідження дозволяє стверджувати, що «Велесова книга» у своїй більшості засвідчує ознаки давньоукраїнської мови та її діалектів і є надзвичайно цінною давньоукраїнською пам'яткою, у якій відображені також загальні історико-етнологічні характеристики слов'ян та особливості їхніх мов».

Слід зазначити, що з результатами дослідження та висновками професора В. Таранця погоджуються інші науковці. Рецензентами монографії є відомі вчені в галузях філології, історії, а до друку цю працю рекомендувала Вчена рада Міжнародного гуманітарного університету.

Професор В. Таранець провів надзвичайно важливе наукове дослідження, на основі якого мають право на існування в царині науки певні твердження. Твердження ці стосуються і давньої історії спільноти, що мешкає на території сучасної України, пройшовши історичний шлях довжиною в кілька тисячоліть від окремих родів – засновників багатьох племен до етносу на ймення «українці», і давності мови, діалекти якої лягли в

основу текстів ВК і яка в процесі свого історичного розвитку трансформувалася в сучасну українську, і значення Велесової книги як безцінної пам'ятки світового масштабу.

Монографія професора В. Таранця «Велесова книга (історико-лінгвістичне дослідження)», безсумнівно, є вагомим внеском у справу офіційного визнання автентичності текстів дощечок ВК – дощечок, які ми втратили під час буремних подій на нашій землі, але зберегли їхнє зафіксоване світлинами зображення. Сподіваємося, що з часом ці носії надзвичайно цінної, важливої та цікавої інформації про історію, світогляд і мову наших предків таки знайдуться і справжність Велесової книги буде доведено остаточно. Та поки це відбудеться, маємо покладатися на висновки вчених – мовознавців, істориків, культурологів, філософів, не забуваючи про інтуїцію усіх інших небайдужих людей, котрі працюють з УКРАЇНСЬКИМ СЛОВОМ. Адже це СЛОВО хоча й зазнало трансформацій під впливом історичних процесів, та все ж зберегло в собі ту первісну енергію, яку заклали в нього наші пращури. Процес прочитання та осмислення первинного СЛОВА дозволить відчутти цю енергію, вивільнити її з рамок закарбованих знаків-символів та направити у річище конче потрібних нині справ – справ із захисту нашої державності, відродження духовності народу та розбудови якісно нової України.